

de ROST

MAANDORGAAN VAN BIOLOGIA MARITIMA
NEDERLANDSE VERENIGING VAN ZEE-AQUARIUMLIEFHEBBERS
Opgericht 12 november 1939

Nr. 63

6e jaargang nr. 3

maart 1956

NATUURLIJKE MILIEU-FACTOREN

Wanneer men de ontwikkeling van onze liefhebberij voor het houden van zee-aquaria gedurende de laatste 40 jaren in Nederland gevolgd heeft, zal men moeten erkennen, dat in die ontwikkeling een duidelijke climax waarneembaar is. Wij kunnen dit tijdvak namelijk in 3 vrij duidelijk scheidbare delen doen uiteenvallen, te weten:

1. de periode tot het jaar 1924;
2. de periode van het jaar 1924 tot en met het jaar 1945;
3. de periode na het jaar 1945.

In de periode tot het jaar 1924 bestond er een betrekkelijk geringe belangstelling voor het houden van zee-aquaria, welke zich over het algemeen uitte in het zonder meer houden van enkele zeedieren, zoals Zee-anemonen, Zeesterren of Zeepaarijjes, in een bak - gevuld met zeewater - staande op een koele plaats en uit de zon. Dat dikwijls van zo'n zee-aquarium riet veel terecht kwam, kan men thans, gezien in het licht van onze huidige kennis inzake zee-aquatic en zee-biologie, gemakkelijk begrijpen.

In de periode van het jaar 1924 tot en met het jaar 1945 werd speciaal gewezen op het nut van het laten toetreden van zonnestralen, alsmede het voortdurend in beweging zijn van het water in een zee-aquarium.

In de periode na het jaar 1945 is langzamerhand het besef ontstaan dat het al dan niet aanwezig zijn van die factoren, die overeenkomen met de natuurlijke milieu-factoren waaronder de in zee-aquaria gehouden dieren en wieren voordien leefden, bepaalt of een levensgemeenschap in die zee-aquaria te houden of zelfs in stand te houden is.

Moge ons 4e Congres in het teken dezer climax staan!- G.G.P. Wouda

Redactie en Administratie:
G.G.P. Wouda, Hulshorststraat 6, 's-Gravenhage

Gehele of gedeeltelijke overname van artikels en/of illustraties
alleen geoorloofd na schriftelijke toestemming der Redactie

Gratis voor Leden

met toestemming van auteur en uitgever
vertaald naar hoofdstuk VIII van
"Life of the Shore and Shallow Sea" door D.P. Wilson, Londen 1951

door
Dr. C. van der Meer

V

Wanneer de Mossel door de Zeester wordt overvallen, is het zo gesteld, dat het schelpdier snel vermoed wordt wanneer het gedwongen wordt zijn kracht continu uit te oefenen, terwijl de Zeester een voortdurende, zij het ook relatief zwakke kracht gedurende een lange tijd kan blijven uitoefenen. Bovendien helpt de Zeester vermoedelijk mee door een of ander vergif over zijn prooi uit te storten. Het vermoeide schelpdier laat zijn kleppen gapen, waarop de Zeester zijn maag uitstulpt en de wand tegen de zachte weefsels van zijn slachtoffer legt en dit zo buiten het lichaam verteert. Behalve schelpdieren valt hij soms ook Krabben op dezelfde wijze aan, waarbij de weefsels opgelost worden en de lege schaal achterblijft. Hij kan ook Zeeëgels aanvallen en verslindt die stekelige dieren wanneer zij klein zijn door ze in zijn maag te nemen en wanneer zij groter zijn door zijn maag in de mond van de Zeeëgels te persen.

Zeesterren hebben geen mogelijkheid om harde voorwerpen te kauwen of te breken, maar bij de verwante Zeeëgel (*Echinus esculentus*) is de mond gewapend met vijf sterke puntige tanden, die bewogen worden door een ingewikkeld stel kalkstaven en spieren binnen de schaal. De tanden worden gebruikt om Tieren, Hydroïden, Zeepokken en Kokerwormen af te grazen.

Sommige vleeseterde slakken kunnen op een even ingenieuze wijze hun voedsel verkrijgen. De dieren waarvan zij leven - bepaalde schelpdieren en schaaldieren - zitten in een hard pantser, dat echter van geen nut is tegen deze vijanden. De roofzuchtige slakken boren gaten dwars door deze pantsers heen en brengen een lange snuit naar binnen om de zachte delen, die binnenin zitten, op te peuzelen.

Natica, de Topelhoorn, zou deze gaten met chemische middelen boren waarbij zij de kalkachtige schelpen met een zure afscheiding aanvalt. Deze slak heeft een schijfvormig, klierachtig orgaan, dat - wanneer het op de schelp gebracht wordt - langzaam door oplossen van de schelp een doorgang maakt. Het dier leeft op schone zand- en grintbodems en brengt grote schade toe aan de schelpbevolking, wanneer het in groten getale voorkomt.

De Purperslak (*Nucella lapillus*) en *Ocenebra erinacea* boren hoofdzakelijk met een tandlint, dat de schelp wegraspt, zoals een stuk schuurpapier dat zou doen.

De eerstgenoemde voedt zich hoofdzakelijk met Zeepokken en Mossels, maar valt ook Schaalhorens, Alikruiken en andere beschikbare slakken aan. Men heeft waargenomen, dat hij twee dagen nodig had om de schelp van een Mossel te doorboren; met Zeepokken rekent hij gemakkelijker af, daar de sluitplaten eenvoudig opzij gedrukt wor-

den, waarna de erbinnen liggende zachte delen opgegeten worden. *Ocenebra*, een plaag op de Oesterbedden maar geenszins beperkt tot plaatsen waar Oesters voorkomen, heeft ongeveer zes dagen nodig om een Oester aan te boren. Wanneer hij tijdens het boren met geweld verwijderd en op een korte afstand weer neergezet wordt, keert hij terug als een hond naar zijn been. Evenals *Nucella* voedt hij zich met Zeepokken en wanneer deze op de Oesters groeien, geeft hij ze soms de voorkeur en laat de Oesters met rust. Het schijnt zelfs, dat de smaak voor Oesters aangeleerd is. *Ocenebra*'s, afkomstig van plaatsen waar geen Oesters voorkomen, vallen deze zelden aan wanneer zij samen in een aquarium gebracht worden.

Het fascinerende werk van Dr. H.B. Moore over de voedingsgewoonten van de Purperslak (*Nucella lapillus*) heeft aangetoond, dat de kleur van het huis varieert met de aard van het gegeten voedsel. Waar Mossels het grootste deel van het dieet vormen, hebben vele Purperslakken huisjes van opvallende kleur, vooral mauve, bruin en zwart, vaak met banden en strepen als voetbaltruien. Als zulke gekleurde Purperslakken in aquaria gehouden worden en alleen Zeepokken te eten krijgen, houden zij spoedig op met het afscheiden van deze pigmenten in het groeiende deel van hun huisjes. Het pigment, dat reeds in het oude deel is vastgelegd, blijft natuurlijk. Wanneer men aan de andere kant witte Purperslakken, die zich met Zeepokken gevoed hebben, dwingt om Mosselen te eten, dan zal een groot aantal van hen kleuren gaan vertonen in het nieuw aangelegde huisjesmateriaal. Mooie, in kleur variërende Purperslakken zijn een tyrisch kenmerk voor sommige, met Mosselen overdekte rotsen in Cornwall.

De Wulk (*Buccinum undatum*) kan ook boren, maar wanneer hij Mantelschelpen aanvalt gebruikt hij een andere methode. Hij gaat op de bovenste klep van de Mantelschelp zitten tot deze zich opent en dan brengt hij met een plotselinge snelle beweging de rand van zijn huis tussen de kleppen en verhindert zo dat deze zich sluiten. Hij brengt dan zijn lange proboscis (zuignuit, vert.) naar binnen en attaqueert de spier waarmee de Mantelschelp zijn kleppen sluit om tenslotte alle zachte delen eruit te halen.

De Wulk schenkt niet alleen aandacht aan levende organismen, maar hij eet ook dode dieren, mits zij vers zijn en boort door het chitineuse pantser van een Krab of Kreeft.

Een flink aantal wormen behoort tot de vleeseters. Zij vangen en eten kleine dieren, hoofdzakelijk andere wormen.

De Zeemuisc (*Aphrodite aculeata*) is een vraatzuchtige verslinder van zijn kleinere verwanten en een andere groep van borstelwormen, *Nereis spec.*, omvat dieren met chitineuse kaken aan het eind van hun uitstulpbare snuit, die plotseling voor hun kop kan worden uitgestoken. Sommige soorten zijn echter, althans gedeeltelijk, planteneters.

(wordt vervolgd)

ONS VIERDE CONGRES

De voorbereidingen voor ons aanstaande Congres zijn thans in volle gang. Reeds werd van verscheidene zijden medewerking toegezegd inzake het houden van lezingen en projectie op het witte doek. Meldt u daarom spoedig met Uw bijdrage i.v.m. de programmasamenstelling!

----- HET SUBTROPISCH- EN TROPISCH ZEE-AQUARIUM -----

door
G.G.P. Wouda

XVI

FAUNA EN FLORA

MIDDELLANDSE ZEE-EXPEDITIE 1955

2

Heenreis

Via België en Luxemburg stroomt de Zon-Expres Frankrijk binnen en wordt des nachts te Dijon voorzien van een zware elektrische locomotief, die ons met een gemiddelde snelheid van 150 km per uur als het ware zwevend naar Lyon brengt en ons reeds ter hoogte van de plaats Avignon veroorlooft de zon in het Franse landschap te zien opgaan.

Aan onze linker zijde verrijst het machtige bergmassief van de Franse Alpen, terwijl rechts uitgestrekte wijnstokvelden, afgewisseld met enkele alleenstaande boerenwoningen, zich aaneen rijen. Nog is het landschap niet typisch subtropisch, maar, staande op het enorme station van Lyon, hebben we ondanks het nachtelijk uur reeds een weldadige mildheid van de lucht waargenomen en wanneer we dan bovendien meerdere bagage- en vrachtgoedsjouwens in hemdsmouwen of zelfs met geheel ontbloot bovenlichaam hun werk zien doen, weten we, dat we onze bestemming al voor een groot deel genaderd zijn.

En dan, tussen Avignon en Marseille in, tijdens het nuttigen van een vroeg Frans ontbijt in de vorm van enkele knapperende belegde broodjes en een warm kop koffie - dat doet je goed na zo'n nacht van met je ogen in het donker priemen om toch maar zo min mogelijk van de omgeving te missen - dan klinkt opeens, hoog boven het geroezemoes van enthousiaste stemmen uit, de kreet: de Middellandse Zee!

En wanneer alle reizigers naar een kant van de wagon snellen om van deze eerste aanblik van hun aanstaande metgezellin gedurende de komende week - of langer - te kunnen genieten, is het of de wagon aan die zijde iets overhelt en daarmee een saluut brengt aan de beminnelijke schoonheid in de verte.

Het uitzicht is prachtig en we genieten van het langzamerhand door de zon overgoten landschap, het werkelijk blauwe water van de baai tussen Istres en Marignane en de hiertegen ver weg fantastisch afstekende zilvergekleurde tanks en pijpleidingen van een machtige olie-opslagplaats aan de kust.

Onze trein snelt voort in de richting van Marseille en niet lang nadat ik mijn medereizigers op de mogelijke aanwezigheid van Agaven opmerkzaam heb gemaakt, worden mijn woorden bewaarheid. Het zijn nog betrekkelijk kleine planten, maar hoe meer we Marseille naderen, des te grotere exemplaren rijden we voorbij.

Van Marseille gaat de Zon-Expres langs de kust naar Toulon en dan laat het enthousiasme weer op. Aan de rechterzijde nu de blauwe tot paarsblauwe Middellandse Zee en links.....de eerste palmen en,

even later, hele groepen cactussen - Opuntia's - waarvan vele in bloei met grote gele bloemen. En dan, vlak bij een okergeel gepleisterd huisje met grote roodbloeiende Geraniums onder langs de ramen, staat daar een wonderlijke plant. Zo op het oog lijkt hij van beneden op een Agave met zijn grote puntige bladeren; maar uit het hart van deze plant rijst een naar schatting wel 6 à 8 meter lange boom zonder takken of bladeren recht omhoog. De top is echter voorzien van een goudkleurige kroon. We hebben de Agave aanschouwd in het hoogtepunt en tevens het laatste stadium van haar leven: de bloei!

Het wordt warm; de mannelijke reizigers hebben reeds lang te voren hun colbertjasjes e.d. aan de haak gehangen en sommige hebben hun lange broek verwisseld voor een kortere. De vrouwelijke reizigers zijn er reeds wat eerder bij geweest en zijn nu al aan flatteuse en/of sportieve luchtige kleding toe.

Na Toulon buigt de trein van de kust af om het woeste in zee uitlopende Estérèl-gebergte grotendeels te vermijden. De warmte neemt steeds meer toe en de coupé-ramen worden zover mogelijk openge draaid; heerlijk die wind nu, al is ze ook niet koel meer. Dan opeens gilt de locomotief waarschuwend en voor we erop bedacht zijn duikt de trein het donker in: ook na Toulon zijn er nog tunnels! Het is een goede, maar min of meer ondeugende les, want de rookpluim van de locomotief heeft een uitweg gezocht en gevonden naar binnen door de openstaande ramen. Tot aan onze bestemming, Boulouris sur Mer, blijven de ramen verder zoveel mogelijk dicht!

Bij St. Raphaël nadert de trein de Middellandse Zee-kust weer en wanneer we vandaar vertrekken wordt het voor ons tijd om aan uitstappen te gaan denken.

Het is ongeveer 9.30 uur en we staan, tesamen met een grote groep medereizigers, met onze bagage op het smalle perronnetje van onze standplaats Boulouris sur Mer.

De hemel is blauw, de zon is als van goud en in de naaldbomen om ons heen is het een bijna oorverdovend lawaai van tropische geluiden. Tegen de muur van het landelijk stationsgebouwtje hangt in weelderige bloemenpracht een enorm grote bouquet van de warmpaarse Bougain Ville en in grote stenen siervazen pronken Geraniums met felrode bloemen.

Op het perron, tussen de pas aangekomenen, bewegen zich luchtige figuurtjes: sandalen aan de overigens blote voeten, een gekleurd kort broekje en plastron en een zonnehoed met machtig brede rand; Voor de rest niets, tenzij we de grote zonnebril bij sommigen willen meetellen. Wat wil je nu eigenlijk nog meer?

We voelen ons een beetje onwennig, ondanks het feit, dat ons colbertjasje al een plaats in de koffer heeft gevonden.

De bagage kunnen we neerzetten op de weg; zij wordt dadelijk per vrachtauto opgehaald, want het is in de warmte geen doen er lang mee te lopen.

Daar komt een fietser voorbij, kennelijk een bewoner van deze streek: blote voeten, een korte blauwe broek, donkerbruine rug en zwarte hardos. Op de scooter moet je blijkbaar meer aan doen, ik zie althans verscheidene van deze gemotoriseerde eenheden met als extra uitrusting: sandalen en een zonnebril.

Dan kijk ik weer een andere kant uit en daar zie ik opeens iets, dat me bijna onweerstaanbaar trekt: in het verlengde van een lan-

delijk weggetje, tussen een paar palmen door, doemt het blauw van de Middellandse Zee!

Ik ruk me los uit deze droomwereld om meteen weer in een andere te storten. De Natuur kent immers geen grenzen; wel, dan moet deze kleurenpracht op het land zijn voortzetting vinden in zee. Die wil ik ook leren kennen - daarvoor ben ik immers hier - en dus stap ik ondanks de warmte wat steviger door.....in tegenovergestelde richting. Eerst moesten we ons immers in onze bungalow installeren! Mijn vrouw vraagt me hoe de vogels heten, die zo'n ontzaggelijk lawaai in de bomen maken, maar hoe ik ook tuur, ik kan er geen enkele ontdekken, laat staan hun naam vertellen. Opeens hoor ik er een vlak bij mij; ik sta stil en meteen houdt ook het aanhoudend, enigszins tjilpend geluid, dat ik niet goed thuis kan brengen, op. Ik zie geen vogel: wat een pracht camouflage!

Op het bungalow terrein aangekomen krijg ik op mijn desbetreffende vraag te horen, dat het Cicades - brekels - zijn. Een kenner op dit gebied vertelt mij naderhand echter, dat de dieren, die wij horen, eigenlijk een afzonderlijke diergroep vormen. Het geluid, dat zij maken, is blijkbaar voor elk exemplaar van een andere toonhoogte, zodat het gezamenlijk concert niet onwelluidend is. Daar ik tevens verneem, dat deze dieren pas helemaal stil zijn, wanneer de lucht bewolkt wordt en er door de weerprofeten voor dit gebied voorlopig geen regen voorspeld is, ben ik bang, dat onze nachtrust danig gestoord zal worden. De mededeling "Je went gauw genoeg aan dat lawaai!" geeft ons voorlopig maar een schrale troost, doch de nacht is gelukkig nog veraf.

(wordt vervolgd)

RAADSELEN ROND DE ANEMONIA SULCATA

(Zee-chrysanth)

door

P. Dijkman Jr.

Ongeveer 5 maanden geleden kocht ik 3 stukjes *Anemonia sulcata* (Zee-chrysanth), die zich in mijn zee-aquarium al spoedig thuis voelden. In deze bak bevinden zich niet alleen nog andere soorten Zee-anemonen, maar o.a. ook enkele exemplaren van de *Elenius pholis* of Slijmvis, alsmede een aantal groen- en roodwieren. Op mijn bak is een filter aangesloten en de belichting bestond uit een 75 W lamp. Toen ik deze lamp verving door een fluorescentiebuis om de elektriciteitsrekening te verminderen, gingen de *Anemonia sulcata* met de paarse punten aan de tentakels kwijnen. Een groot deel van de tentakels viel af en de dieren lieten zich van de rotsen op de bodem glijden. Vandaar schoof ik hen op een schone steen (volgens mijn ervaring moet men een Zee-chrysanth zo min mogelijk met een stokje aanraken, omdat de tentakels door de sterke kleefkracht eraan kunnen blijven vastzitten en dan afbreken); vervolgens zocht ik naar de oorzaak van de achteruitgang. Toen het versterken van de doorluchting niet hielp, plaatste ik er een gewone lamp bij en zie, de plaatsen waar de tentakels waren afgevallen begonnen weer aan te groeien en nu zijn er al weer kleine tentakels te zien. Het raadselachtige is echter verder, dat de derde *Anemonia sulcata* nergens last van had; deze zat onder de uitlaat van het filter en had dus steeds gezuiverd water. Geachte lezer, wat denkt u ervan?

----- AANTEKENINGEN OVER EEN THRESCHELLINGS ZEE-AQUARIUM -----

door
J.J.C. Tanis

V

Glasaaltjes

In mei zijn de glasaaltjes bij duizenden bij de sluizen te vinden. Ik had er een aardige ervaring mee.

Van een dozijn Glasaaltjes deed ik de helft in zoet water, de andere helft in zout water. De zoet-water-aaltjes veranderden binnen twee etmalen in echte Palinkjes, ondoorzichtige vraatzuchtige bodemdieren.

De zoutwaterafdeling bleef Glasaal, zwom veel aan de oppervlakte en nam geen zichtbaar voedsel tot zich. Pas na ongeveer zes weken begon zij ook te veranderen, maar veel langzamer.

Porceleinkrabbetjes

Uit één legsel Vulkeëieren haalde ik op een juni-dag acht Porceleinkrabbetjes!

In die tijd bevatten deze legsels trouwens meer schone zaken: behalve veel Porceleinkrabbetjes ook Brokkelsterretjes, een enkele Slangster, verschillende soorten Hydroidpolypen en jonge Noordzeekrabbetjes (breedte schild ca. 8 mm).

Opvallend was het gedrag van de Porceleinkrabbetjes: in tegenstelling tot andere krabben gingen ze niet op aas uit, maar hingen bij voorkeur ondersteboven in wier af aan de onderkant van een schelp, met de relatief zeer grote scharen door het water maaiend om zo miniatuur-organismen te bemachtigen.

IMPORT VAN MIDDELLANDSE ZEE-DIEREN

Hoewel de winterse koudeperiode nog in volle gang was, vond in februari j.l. de eerste import van Middellandse Zee-dieren al weer plaats.

Het betrof een zending Actinia Cari of Actinia Zonata (Gordel-anemonen), rode Actinia equina (Gewone Zee-anemonen) en Anemonia sulcata (Zee-chrysanten). Laatstgenoemde soort bleek tegen de koude reis niet bestand te zijn geweest, doch de andere dieren hadden niets geleden.

Zodra het weer wat beter wordt, volgt een tweede zending, vermoedelijk bestaande uit rode Actinia equina, Anemonia sulcata, Eunoactis verrucosa (Edelsteen-anemonen) en Cereus pedunculatus (Zonnerozen). Hoewel het hier om de aflevering van reeds bestelde dieren gaat, zal van de rode Actinia equina hoogstwaarschijnlijk een extra aantal worden geïmporteerd; deze dieren zullen dan tegen de prijs van f. 1,25 per stuk (kostprijs) ter beschikking van de overige Leden van onze Vereniging worden gesteld.

U kunt uw bestelling thans reeds schriftelijk opgeven aan ons mede-Lid: de heer J. Bos Jr., Burg. Lef. de Montignylaan 151 te Rotterdam-N. Zorgt ervoor, dat u dan na bericht van aankomst der dieren onmiddellijk het verschuldigde bedrag voor de u ter beschikking gestelde exemplaren aan de heer Bos overmaakt.--- G.G.P. Wouda

"Visserlatijn"

VII

RHOMBUS LAEVIS R.
(Griet)

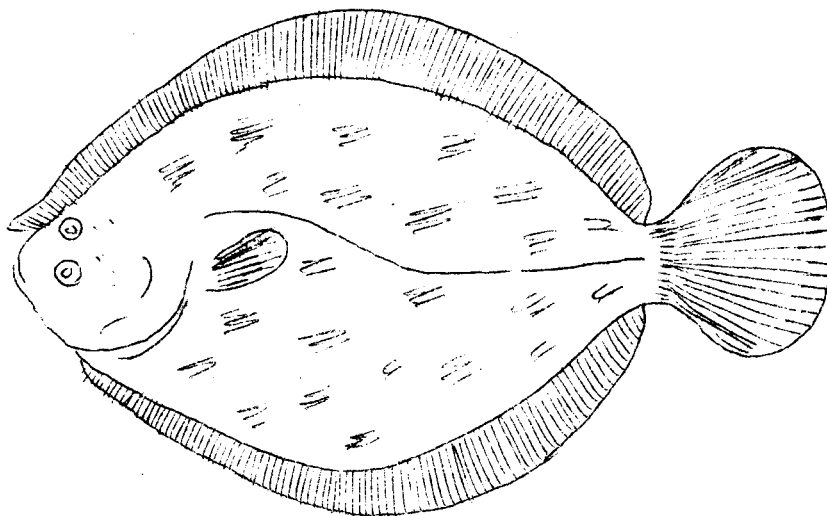
door
J. de Veen

Kleur:

Donker grijsbruin met hier en daar zwarte en lichte punten, jonge exemplaren gewoonlijk iets lichter van kleur.

Kentekenen:

Lichaamsvorm is iets slanker dan bij de Tarbot; glad aanvoelende linkerzijde; kop in verhouding tot het lichaam kleiner dan die van de Tarbot; rugvin bij de kop naar voren gebogen.

Rhombus laevis R. (Griet)

Verspreidingsgebied:

Het verspreidingsgebied van de Griet omvat alle Europese kustgebieden, d.w.z. het beslaat de gehele Europese zijde van de Middellandse Zee, de westelijke Oostzee tot aan de Schonen en alle kustwateren vanaf Portugal tot de Noorse kust (64° n. breedte).

Voedsel:

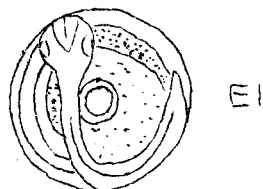
De Grieten voeden zich met jonge Scholletjes, jonge Schelvis en Wijting, Zandspiering, Dikkopjes, kreeftdiertjes, wormen alsmede schelpdieren.

Zij zijn te beschouwen als roofvissen met eenzelfde vraatzuchtige aanleg als de Tarbotten.

Voortplanting:

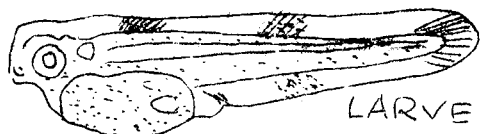
De bevruchte eieren van de Griet drijven. Ze zijn iets groter dan de eieren van de Tarbot, dat wil zeggen we treffen er exemplaren onder met een doorsnee van 1,5 mm.

In de Noordzee begint de paai in maart en blijft dan aanhouden tot en met augustus. De belangrijkste paai echter vindt plaats in mei.

Men vermoedt voorts, dat, waar de paai én op dezelfde paaiplaatsen én in dezelfde maanden voorkomt als die der Tarbotten, dit leidt tot bastaarden.

In het eerste levensjaar zijn de kleine Grieten te vinden in de kuststrook, in de riviermonden en bij de Wadden. Hun trek later - naarmate zij ouder worden - naar grotere diepten, komt ongeveer overeen met de trek van de Schol.

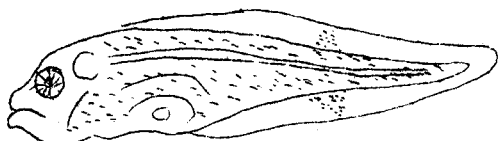

NAAR McINTOSH

Ook vinden wij bij deze platvissen wat we zo zouden kunnen noemen, een voedseltrek uit de zuidoostelijke Noordzee naar de gronden voor onze kust.

Paaiplaatsen in de Noordzee en aangrenzende gebieden:

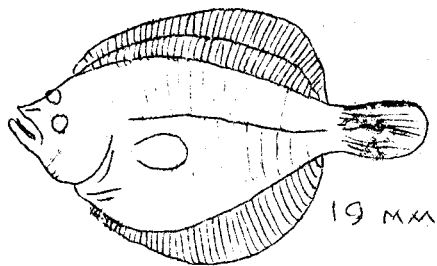
Er zijn voor de Noordzee en omgeving ongeveer drie hoofdpaaiplaatsen voor de Griet aan te wijzen, namelijk Het Kanaal, de zuidoostelijke Noordzee en het Kattegat. En ook hierbij geldt weer wat we zeiden over de paaiplaatsen van de Tarbot: ze zijn te vinden tussen de dieptelijnen van 10 tot 40 meter.

Visgronden:

De visgronden voor de Griet zijn, voor wat betreft de zuidelijke Noordzee, gelijk aan die van de Tarbot. Wel treffen wij in de noordelijke Noordzee visgronden aan waar we Grieten kunnen vangen, maar als wij de Grietvangsten van deze gronden vergelijken met die van de visgronden van de zuidelijke Noordzee, zal blijken, dat ze onbetekenend zijn.

Voorts treffen wij Grieten aan onder de Engelse en Schotse kust, maar voor het merendeel worden zij hier gevangen binnen de territoriale grens.

NAAR PETERSEN & EHRENBAUM

Rhombus laevis R.
(Griet)

Ontwikkelingsstadia

DE LIEFHEBBERIJ VOOR HET HOUDEN VAN ZEE-AQUARIA NEMT STEEDS TOE
MAAKT DE U BEKENDE ZEE-AQUARIUMLIEFHEBBERS LID VAN ONZE VERENIGING

 ROTTERDAM

De Afdeling ROTTERDAM EN OMSTREKEN ("DE ZEESTER") hield op dinsdag avond 17 januari 1956 haar maandelijksse bijeenkomst ten huize van de heer J. Bos Jr. te Rotterdam.

De heer C.A. Spoelstra projecteerde op die avond een filmstrook, getiteld 'Zeedieren'. De eerste beelden voerden ons naar het strand - zowel bij stormweer als bij kalm weer - en vervolgens passeerden vele vogels - bekende en minder bekende soorten - de revue. Daarna kwamen de in het bijzonder voor zee-aquariumliefhebbers van belang zijnde zeedieren aan de beurt. Enkele zou ik willen noemen, zoals de Zeepier, die hoofdzakelijk onder het zand leeft en door middel van 2 kanalen in verbinding met de 'buitenwereld' staat: één voor het verkrijgen van voedsel (c.q. zuurstof) en één voor het verwijderen van afvalproducten. Verder zagen we de huisjes van weekdieren, zoals die van de Alikruik, het Wenteltrapje, de Wulk, de Purperslak enz. Een mooie opname was die van enkele kwallen - o.a. de Kompaskwal en de Corkwal - en zee-anemonen. Bij de Zeester was het interessant te zien hoe een op zijn rug liggend dier weer overeind weet te komen. Het geheel gaf een goed beeld van wat er aan onze kust leeft en groeit.- J. Bos Jr., Secr.

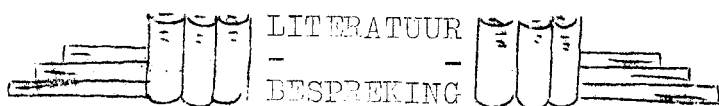
 'S-GRAVENHAGE

De Afdeling 'S-GRAVENHAGE EN OMSTREKEN ("HET ZEEPAARDJE") hield op woensdagavond 25 januari 1956 haar maandelijksse bijeenkomst ten huize van de heer J. de Haan te 's-Gravenhage.

Na een zeer geanimeerd gesprek over de zee-aquaria van de gastheer opende de Voorzitter de bijeenkomst. Na alle aanwezigen de beste wensen voor het nieuwe jaar te hebben toegewenst, ook van de zijde der leden waren gelukwensen binnen gekomen, volgde na een aardige inleiding de installatie van een jeugdlid en werden de leden aangespoord zo mogelijk nog meer leden te werven.

Enige Edelsteenanemonen, Zonnerozen en rode Gewone Zee-anemomen uit de Adriatische Zee werden vlot onder de gegadigden verdeeld, waarna de Voorzitter de opinie van de leden vroeg over een door hem medegebracht monster groengekleurde plastic kit. Voorgesteld werd de Fabrikant te verzoeken de kleur minder hard groen te maken.

Nadat de heer J. de Haan als Afdelingsvertegenwoordiger werd benoemd, kreeg de heer F.H.J. Sies uit 's-Gravenhage gelegenheid te spreken over zijn ervaringen uit vroegere jaren. Via het in 1924 ontstaan van BIOLOGIA MARINA (op initiatief van de heer L. Ates uit 's-Gravenhage, die onder de naam Athos vele artikelen op zee-aquariumgebied schreef), een veel belangstelling trekkende tentoonstelling in 1925 te 's-Gravenhage en een kleine naamsverandering in de dertiger jaren (MARINA werd MARITIMA) schetste de heer Sies op aantrekkelijke wijze de ontwikkeling van de zee-aquariumliefhebberij, waarbij de eerste aquariumluchtpomp, waterdrukpomp, radslag-apparaat en zelfs een door een smid uitgedacht eb-en-vloed systeem niet vergeten werden. De tijdens deze causerie behandelde vraagstukken verschijnen binnenkort in DE KOR.- J. de Haan, Secr.

THE SEASIDE NATURE BOOK

Hoewel de subtropische- en tropische zeeën een grote verscheidenheid in kleur en vorm van fauna en flora te zien geven, behoeft de zee-aquariumliefhebber toch niet altijd zover van huis te gaan om zijn hart te kunnen ophalen. In dit geval behoeft hij zich slechts een reis naar Engeland te veroorloven en wel in het bijzonder naar de zuid- en zuidwestkust. Langs de kusten van Devon en Cornwall bijvoorbeeld vinden we vele soorten dieren, die men niet of zelden onder de Nederlandse kust aantreft.

Wanneer men een bezoek brengt aan de Engelse kust met de bedoeling wat meer te weten te komen over hetgeen daar gevonden wordt, is het erg prettig over een goed gids te kunnen beschikken.

Eric Fitch Daglish heeft in de behoefte van zo'n gids voorzien met het doen uitgeven van zijn 'The Seaside Nature Book', waarin hij vooral die dieren en planten behandelt, die in de getijdenzone gevonden kunnen worden. In verband met de opzet van dit boek zijn de beschrijvingen van met het ongewapend oog niet meer waarneembare organismen weggelaten, doch zijn daartegenover de zeevogels, die men toch eigenlijk ook tot de kustfauna kan rekenen, wel behandeld.

Daglish heeft een prettige verteltrant en daarbij kans gezien, dank zij goede beschrijvingen en waar nodig verduidelijkende tekeningen, bij de lezer de indruk achter te laten van in zekere mate volledig te zijn geweest. Het aantrekkelijke van dit boek is bovendien gelegen in het feit, dat naast vindplaatsbeschrijvingen ook minder bekende gegevens en waarnemingen zijn opgenomen. Weet u bijvoorbeeld wat de soms kobaltblauwe knobbeltjes betekenen, die aan de voet van de buitenste tentakelkrans van *Actinia equina* zitten? Daglish weet er wat over te vertellen, al is het meer in enkele regels.

Juist omdat dit een prettig werkje is, is het te betreuren, dat de wetenschappelijke naamingen achterwege is gebleven. Bij een eventuele volgende druk zou het opnemen van bedoelde namen in de tekst en in een speciaal register - of desnoods alleen het laatste - de waarde van dit boek ongetwijfeld verhogen.

Ofschoon dit boek in 1954 voor het eerst werd uitgegeven, heb ik gemeend er goed aan te doen alsnog uw aandacht erop te vestigen. Het telt 231 pagina's - formaat 11x13 cm (handig voor uw jaszak) - 8 kleurenplaten, 8 zwart-wit platen en 87 tekeningen tussen de tekst, wordt uitgegeven door J.M. Dent & Sons Ltd te Londen en kost, keurig gebonden, 14 sh. (ca f. 7,50). G.C.P. Wouda

DATZ

In "Die Aquarien- und Terrarien Zeitschrift" (DATZ) nr. 2/1956 beschrijft E. Birk enige kreeftachtigen van de Bretonse kust en hun milieu. Dit laatste is in twee duidelijk te onderscheiden soorten te onderscheiden, namelijk de rotskust en het zandstrand. Vooral de rotskust met haar rijke wierbegroeiing herbergt verscheidene soorten kreeftachtigen, zoals *Grapsus varius*, *Pagurus*,

Portunus puber en Maja squinado. Daar, waar zich een zandstrand bevindt, treffen we o.a. aan Carcinus magnus en Palaemon serratus. (1 pagina tekst).

In aansluiting op het artikel over de vangexpeditie in mei 1955 naar de Franse Riviera (zie het vorige nummer) worden o.a. twee tekeningen van de gebruikte bunnen en hun dekselsluiting gepubliceerd.
G.G.P. Wouda

LAAGWATERTIJDEN voor HOEK VAN HOLLAND (1956)

1 april 1.27 u. en 13.11 u.,	2 april 1.33 u. en 14.09 u.
7 april 7.10 u. en 19.40 u.,	8 april 7.50 u. en 20.14 u.
14 april 0.04 u. en 12.47 u.,	15 april 0.44 u. en 13.18 u.
21 april 6.41 u. en 19.54 u.,	22 april 8.15 u. en 20.42 u.
28 april 12.35 u.,	29 april 0.34 u. en 13.10 u.
Voor Westkapelle 2.30 uur vroeger,	voor Tholen 1.00 uur vroeger,
voor Scheveningen 0.30 uur later,	voor IJmuiden 1.00 uur later,
voor Den Helder 3.30 uur later,	voor Delfzijl 4.30 uur vroeger.

DE VOORRAAD OUDE NUMMERS VAN "DE KOR" BEGINT TE MINDEREN !

Losse nummers van vorige jaargangen van DE KOR, voor zover nog bij de Administratie voorradig, alsmede proefnummers van de nu lopende jaargang worden op aanvraag en na overmaking van f. 0.50 per exemplaar aan de Administratie van DE KOR franco aan u toegezonden. Van het vóór 1951 door onze Vereniging uitgegeven Mededelingenblad is van een aantal nummers nog een geringe hoeveelheid beschikbaar. Zolang de voorraad strekt, is een pakketje van deze nummers (ongeveer 12 verschillende exemplaren) tegen overmaking van f. 2,50 per postwissel aan de Administratie eveneens bij deze verkrijgbaar. Bestelt tijdig, opdat u de gewenste nummers nog kunt bemachtigen !

DE BIJDRAGE VOOR HET ALGEMEEN LIDMAATSCHAP VAN "BIOLOGIA MARITIMA" BEDRAAGT F. 6,-- PER JAAR; DONATEURSCHAP MINIMUM F. 6,--- PER JAAR!

VERENIGINGSADRESSEN:

Alg. Voorzitter: J.P.J. Turlings, Oranjelaan 25, Rijswijk Z-H
Alg. Secr.: J.C. van Egdon, Leeuwenbekstraat 31a, Rotterdam-N
(Inlichtingen over en aanmelding voor het lidmaatschap;
alle algemene correspondentie betreffende de Vereniging)
Alg. Penningmeester: M. Bot, Sportlaan 75, Vlaardingen; giro
nummer 349352 (Contributie-betalingen, donaties, enz.)
1e Alg. Commiss.: G.G.P. Wouda, Hulshorststraat 6 's-Gravenhage
2e Algemeen Commissaris: J.H. Kroon, Leeuwerikstraat 8, Leiden

MAANDORGAAN "DE KOR":

Zendt alle kopij en daarmee verband houdende stukken, alsmede opgaven van advertentie-teksten, aanvragen voor proefnummers en adresveranderingen uitsluitend aan de Redactie-Administratie: Hulshorststraat 6, 's-Gravenhage